

บทที่ 1

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ความสวยงามและความประณีตละเอียดละออคือคุณค่าและบุคลิกลักษณะที่ดีของคนไทย และด้วยคุณลักษณะที่ดีนี้จึงทำให้เกิดการสร้างสรรคผลงานศิลปะในรูปแบบต่างๆที่มีความสวยงาม และศิลปะที่เกิดขึ้นนั้นโดยส่วนมากก็จะบอกเรื่องราวความเป็นไปที่อยู่รอบตัว ความชื่นชอบในบางสิ่งบางอย่างส่วนบุคคล ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้รับการถ่ายทอดออกมาอย่างสร้างสรรค์และมีเอกลักษณ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าในอดีตและสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

“ ภาพวาดสีน้ำ ” เป็นรูปแบบศิลปะรูปแบบหนึ่งที่เรียกว่างานจิตรกรรม (painting) ซึ่งเป็นงานศิลปะที่แสดงออกด้วยการวาด ระบายสี และการจัดองค์ประกอบความงามเพื่อให้เกิดภาพ 2 มิติ บนพื้นระนาบด้วยสีน้ำหลายสี ซึ่งกลวิธีนั้นคือ การเขียนภาพสีน้ำ (Colour Painting)

สวนสุนันทา เป็นสถานที่ที่มีโชดเขาคุณหลวง มีสวนพฤกษชาติและมีตำหนักเรียงรายทั่วไป มีทั้งสิ้น 32 ตำหนัก สำหรับเป็นที่ประทับของมเหสี เจ้าจอม และพระราชธิดา โดยมีพระวิมาดาเธอ กรมพระสุทธาสินีนาฏ ปิยมหาราชปดิวรัดา เป็นผู้ดูแลความเป็นไปทั้งหมด โดยทุกตำหนักมีการปลูกไม้ดอกไม้ใบอย่างงดงาม(ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา)

พระวิมาดาเธอ กรมพระสุทธาสินีนาฏ ปิยมหาราชปดิวรัดา ทรงเป็นนักพฤกษศาสตร์ชั้นเยี่ยม ทรง ‘เล่น’ ต้นไม้ทุกชนิดไม่ว่าจะเป็น ไม้ดอก ไม้ใบ หรือไม้ผล ที่ตำหนักนั้นมีทั้งดอกกุหลาบหลายร้อยต้น มีโรงกล้วยไม้ขนาดใหญ่ มีกล้วยไม้นับจำนวนพัน ตรงพื้นล่างรองจากต้นกล้วยไม้ จะเป็นต้นหน้าวัวซึ่งออกดอกทั้งปี ต้นไม้ใหญ่นั้นทรงหามาปลูกแทบทุกชนิด ต้นที่ออกผลมีทั้งต้นหว่า ต้นกระท้อน มะม่วงน่านาชนิด ชมพู มิน่าข้ายังมีต้นเกาลัดอีกด้วย ส่วนที่ตำหนักพระวิมาดาเธอฯ นั้นเปรียบเสมือนวนอุทยานน้อยๆทีเดียว (พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าวิมลฉัตร, 2533:45) ระหว่างตำหนักพระวิมาดาเธอฯ กับพระที่นั่งนงคราญสโมสรมีรั้วโปร่งๆกัน สภาพบริเวณรอบตำหนักนั้นปลูกไม้ดอกแทบทุกประเภทงามละลานตา ไม้ดอกที่สำคัญคือกุหลาบกล้วยไม้ ซึ่งมีแทบทุกชนิด ทุกประเภทหลายร้อยต้น พระวิมาดาเธอฯทรงใช้จ่ายเงินมากเพื่อซื้อต้นไม้ ดอกไม้มาทรงปลูก ต้นไม้หลายชนิดไม่ว่าจะเป็นลั่นทมขาว พุทธชาติสีเหลือง ต้นเล็บนางฟ้า ต้นไม้โตๆพันธ์ต่างๆ แปลกๆ ทรงปลูกที่สวนสุนันทาเป็นแห่งแรกก็ว่าได้(เจ้าจอม ม.ร.ว.สดับ ในรัชกาลที่ 5, สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2522 อ้างถึงใน แฉ่งน้อย ติตติรานนท์, ผู้รวบรวม, 2522:30-31)

นักพฤกษศาสตร์และภาพเขียนสีน้ำ ในยามว่างเว้นพระภารกิจ ยังโปรดต้นไม้มาก ทรงปลูกที่หน้าตำหนักจนกลายเป็นสวนอุทยานขนาดย่อม รมรื่นด้วยแมกไม้ธรรมชาติอันสวยงาม และกลิ่นอายของสวนป่า ทรงโปรดต้นไม้กล้วยไม้และกุหลาบเป็นพิเศษ ทรงใช้จ่ายเงินมากเพื่อซื้อต้นไม้ดอกไม้มาปลูก ไม้หลายชนิด ไม่ว่าจะเป็นลิ้นทมขาว พุทศาดสีเหลือง ต้นเล็บนางฟ้า ดอกไม้ใดๆ พันธุ์ต่างๆ แปลกๆ ทรงปลูกที่สวนสุนันทาเป็นแห่งแรกในประเทศไทยก็ว่าได้ ในการเสด็จประพาสยุโรป ปีพุทธศักราช 2450 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงซื้อกล้วยไม้ กุหลาบ และพันธุ์ไม้ต่างๆ มาพระราชทานเป็นกรณีพิเศษ อันกล่าวได้ว่าในสมัยที่พระองค์ประทับที่สวนสุนันทานั้น บริเวณรอบตำหนักจะคลาคล่ำไปด้วยสีสนัพรรณไม้นานาชนิด ส่งกลิ่นหอมตลบอบอวลด้วยดอกกุหลาบ ลิ้นทม สารภี ลำดวน นมแมว มะลิ หน้าวัว พุทศาด เล็บนางฟ้า และแก้วเจ้าจอม โดยเฉพาะต้นแก้วเจ้าจอมนั้น เป็นพันธุ์ไม้ต่างประเทศที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงนำมาจากชาวเมือครั้งเสด็จประพาสเกาะชวา โดยทรงนำมาปลูกไว้ที่สวนสุนันทาเป็นดอกสีม่วงคราม มี 5 กลีบ เกสรสีเหลืองดงามมาก และต่อมาดอกแก้วเจ้าจอมได้กลายเป็นดอกไม้สัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยสวนสุนันทา(ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา)

ในช่วงปลายถึงค่ำ จะทรงพระดำเนินไปทอดพระเนตรไม้ดอกไม้ต่างๆ ด้วยความสนพระทัยยิ่ง โดยมีข้าหลวงและมหาดเล็กร่วมด้วย อาทิ ผู้เชิญพระกลด หีบเสวยหมาก ชับพระพักตร์ บ้วนพระโอษฐ์ และในทุกๆเช้าโปรดให้ข้าหลวง ในพระองค์วาดรูปดอกไม้ที่ทรงปลูกไว้ให้เหมือนจริงมากที่สุด พร้อมระบายสีน้ำ โดยเฉพาะกล้วยไม้พันธุ์ต่างๆ แล้วจึงนำขึ้นถวายทอดพระเนตร ถ้าทรงเห็นว่ายังวาดไม่งามเหมือนของจริงก็จะทรงปล่อยให้วาดต่อไป จนกว่าจะพอพระทัย ข้าหลวงที่มีฝีมือ เช่น คุณข้าหลวงอมร รัตติชุนหิโชติ โดยพระองค์จะทรงชี้แนะและวิจารณ์เพื่อให้แต่ละภาพเป็นเช่นต้นแบบตามธรรมชาติทั้งรูปทรงและสีสัน ภาพวาดเหล่านี้เท่าที่รวบรวมได้ในปัจจุบันมีจำนวน 117 ภาพ โปรดให้ข้าหลวงวาดตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2460 เป็นต้นมา ยังเก็บรักษาไว้ที่ตำหนักพระวิมาดาเธอฯ(ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของภาพวาดสีน้ำในวังสวนสุนันทา ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นการเผยแพร่ต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา รวมถึงคนในสังคมปัจจุบัน โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงรูปแบบของภาพวาดสีน้ำในวังสวนสุนันทาและรูปแบบของพันธุ์ไม้ที่ได้ถูกนำมาใช้เป็นแบบในการวาดเพื่อสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายสตรี โดยการผสมผสานความงามของภาพวาดสีน้ำในอดีตและค่านิยมในการสวมใส่ยุคปัจจุบันเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดงานศิลปะร่วมสมัยที่ล้ำค่าขึ้น และช่วยให้เกิดการตอบสนองให้มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา รวมถึงคนใน

สังคมปัจจุบันได้เล็งเห็นถึงคุณค่าความงามและเอกลักษณ์อันโดดเด่นของของผ้าไหมที่ได้รับการสร้างสรรค์การออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์และความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมสุนันทา

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบลักษณะของภาพวาดสีน้ำในวัฒนธรรมสุนันทา
2. เพื่อศึกษารูปแบบลักษณะพันธุ์ไม้ พร้อมทั้งจำแนกรูปทรง สีสันทินนำมาใช้เป็นแบบสำหรับวาดภาพสีน้ำ
3. เพื่อศึกษารูปแบบการออกแบบลวดลาย สำหรับการนำมาใช้ในการออกแบบให้เกิดผลงานสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายสตรี

ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาแบบลักษณะของภาพวาดสีน้ำในวัฒนธรรมสุนันทา
2. ขอบเขตในการศึกษารูปแบบลักษณะของพันธุ์ไม้ พร้อมทั้งจำแนกรูปทรง สีสันทินนำมาใช้เป็นแบบสำหรับวาดภาพสีน้ำ
3. ขอบเขตในการออกแบบเป็นการศึกษาหลักการออกแบบสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายสตรีบนการจัดวางองค์ประกอบ การใช้สีที่มีต่องานออกแบบ สำหรับการนำมาใช้ในการออกแบบให้เกิดผลงานสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายสตรี
4. ขอบเขตด้านเวลา เป็นการศึกษาในช่วงวันที่ 1 ตุลาคม 2559 ถึง 31 กรกฎาคม 2560

วิธีการดำเนินงานวิจัย

เป็นการวิจัยเพื่อค้นคว้าหาข้อเท็จจริงในอดีตที่ผ่านมาและข้อมูลที่ค้นคว้าได้ในปัจจุบันแล้วนำมาพรรณนาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องในเชิงวิเคราะห์เพื่อการออกแบบโดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลจากการศึกษาภาคเอกสารเช่น หอสมุดแห่งชาติ, หอสมุดของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, สำนักศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น
2. รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาภาคสนามที่ พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมดอกไม้, หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับรังสิตคลอง 15, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, หอสมุดแห่งชาติ

3. รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาโดยรับฟังความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิด้วยวิธีการ สันทนากลุ่มย่อย
4. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์และทำการออกแบบสร้างสรรค์ผลงาน การออกแบบเครื่องแต่งกายจากลวดลายจากภาพวาดสีน้ำในวังสวนสุนันทา
5. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัย พร้อมภาพประกอบและผลงาน การออกแบบสร้างสรรค์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เช่น การนำมาใช้ในองค์กรมมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา การเผยแพร่ต่อสาธารณชน การจดสิทธิบัตร และการเผยแพร่ต่อหน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ได้องค์ความรู้และแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีจาก ลวดลายจากภาพวาดสีน้ำในวังสวนสุนันทา ที่จะเป็นประโยชน์ในการสร้าง ภาพลักษณ์ต่อองค์กรมมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ในการสร้างสรรค์เครื่องแต่ง กายสตรีที่สวยงาม และการพัฒนาการเรียนรู้อของคนไทยโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน
2. ได้องค์ความรู้และรูปแบบการสร้างสรรค์ผลงานที่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและ ภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการออกแบบ สร้างสรรค์เครื่องแต่งกาย ต่อการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และเครื่องแต่งกายสตรีได้ อย่างเหมาะสมต่อไป
3. เพื่อขยายขอบเขตของการศึกษางานสร้างสรรค์ผลงานออกแบบเครื่องแต่งกาย ซึ่ง เป็นการนำภาพวาดสีน้ำในวังสวนสุนันทามาใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรี ให้เกิดความร่วมสมัยทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์และความภาคภูมิใจ และนำมาใช้ ประยุกต์ในการเรียนการสอนวิชาการออกแบบเครื่องแต่งกาย